

Motion till riksdagen 2025/26:2670

av **Mikael Oscarsson (KD)**

Skydd för fisk och ekosystem

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra utökad skydds jakt på storskarv i vatten där arten orsakar betydande skador på fiskbestånd och ekosystem, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Naturvårdsverket ska ta fram nationella riktlinjer för en mer aktiv förvaltning av skarvpopulationen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ekosystemperspektivet alltid ska beaktas i beslut om skydds jakt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa ett system med ekonomisk ersättning – exempelvis i form av skottpengar eller riktade stöd – för att uppmuntra jakt på skarv i särskilt utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige behöver fastställa ett nationellt populationsmål för storskarv, och att detta mål bör ligga på 1997 års nivåer, dvs. ca 17 000 bon eller par, motsvarande minst 34 000 individer, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Längs kusten i Uppsala län är problemen med skarven som allra störst. Utanför Älvkarleby, en av Sveriges viktigaste laxälvar, samlas tusentals fåglar vid älvmyrningen när lax- och öringsmolt vandrar ut mot havet, vilket innebär att hela årsklasser riskerar att slås ut på en gång. Sportfiskare och forskare varnar för att älvens unika fiskbestånd står inför ett akut hot.

Även utanför Östhammar har skarvkolonierna vuxit kraftigt. Inventeringar visar hundratals nya bon i skärgården, och lokala fiskare rapporterar om förstörda redskap och kraftigt minskade fångster. Skyddsjakten som bedrivs där har i flera fall hotats av både brist på resurser och otydliga regelverk.

När både sportfiskets framtid, yrkesfiskarnas möjligheter och hela ekosystem sätts på spel kan vi inte längre stå passiva. Problemen i Älvkarleby och Östhammar är bara de mest tydliga exemplen på en utveckling som pågår längs hela Sveriges kust.

Skarvpopulationen har under de senaste decennierna vuxit explosionsartat i Sverige. Även om arten är naturligt förekommande, har den kraftiga ökningen skapat allvarliga problem för fiskbestånd, biologisk mångfald och hela vattenekosystem.

Lärdomar från andra länder

Andra europeiska länder har redan insett behovet av en offensiv skarvförvaltning:

Danmark har en nationell förvaltningsplan (2022) som kombinerar bevarande av skarven som art med verktyg för att minska skadorna på fisket. Planen tillåter bland annat skydds jakt, oljning av ägg och förhindrande av nya kolonier. Danmark har även avsatt budgetmedel för forskning och lokala projekt.

Finland har i kustområden som Österbotten infört regionala åtgärdsplaner. Genom licenssystem tillåts man störa kolonier, skrämna fåglar före häckning och i vissa fall kontrollera populationen direkt. Denna modell utvecklas i nära dialog mellan lokala aktörer, forskare och myndigheter.

Båda dessa länder visar att det går att förena skydd av skarven som art med aktiv reglering för att undvika ekologiska och ekonomiska skador. Sverige riskerar annars att halka efter och förlora både fiskbestånd och biologisk mångfald.

Behovet av incitament för jakt

En ytterligare utmaning är att få tillräckligt många jägare att engagera sig i skyddsjakten. Skarvjakt kan vara tidskrävande och kostsam, och i dag saknas ofta tillräckliga incitament. Därför bör Sverige överväga ett system med ekonomisk ersättning, exempelvis i form av riktade stöd eller skottpengar i särskilt utsatta områden.

Detta är inte något nytt eller oprövat: Inom vildsvinsförvaltningen har ekonomiska incitament i vissa fall bidragit till att öka jägarinsatserna. Historiskt har Sverige haft skottpengar på rovdjur som ett verktyg för att skydda boskap och balansera ekosystem.

Ett liknande riktat system skulle kunna bidra till att minska skarvstammarna där de orsakar störst skada, utan att äventyra artens överlevnad i stort.

Behovet av ett populationsmål

Redan 1997 uppskattades storskarvstammen i Sverige till cirka 17 389 bon/par, motsvarande minst 34 000 vuxna individer. Trots att arten då redan hade etablerat en livskraftig stam saknas än i dag ett nationellt populationsmål. Avsaknaden av sådana mål har gjort att stammen kunnat växa okontrollerat.

År 2023 räknades hela 74 767 bon i 224 kolonier, vilket motsvarar över 150 000 häckande vuxna fåglar och totalt närmare 400 000 individer när man inkluderar icke-häckande ungfåglar. Detta är långt över vad som kan anses vara i balans med fiskbestånden och våra ekosystem.

Jag anser därför att Sverige behöver fastställa ett nationellt populationsmål för storskarv, och mitt förslag är att det ska ligga på 1997 års nivåer – cirka 17 000 bon/par, motsvarande minst 34 000 individer.

En ny svensk linje

Det svenska regelverket är i dag för stelt och passivt. Möjligheterna till skyddsjakt är begränsade och tillämpningen varierar stort mellan regioner. Resultatet blir frustration hos fiskare, naturvänner och lokalsamhällen som ser problemen men saknar verktyg att agera.

Sverige behöver därför en nationell strategi med tydliga riktlinjer, där

- utökad skyddsjakt tillåts i utsatta områden
- ekosystemperspektivet sätts i centrum
- ekonomiska incitament skapar förutsättningar för att jakten faktiskt genomförs.

Att värna våra fiskbestånd och våra vattenresurser är en framtidsfråga. Balansen i våra ekosystem är skör, och politiken måste agera nu. En kraftfull skarvförvaltning – med verktyg, resurser och incitament – är nödvändig för att både fisket, naturen och den biologiska mångfalden ska kunna leva vidare starka.

Mikael Oscarsson (KD)